Nr 111.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av visst område av Ljungbyheds övningsplats m. m.; given Stockholms slott den 6 april 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att det å statsrådsprotokollet bifogad karta över Ljungbyheds och Bonarps heds övningsfält med bokstaven A betecknade området med en areal av omkring 40 hektar må, i den ordning och med de undantag, som kunna varda av Kungl. Maj:t bestämda, försäljas,

att av de inflytande försäljningsmedlen må icke blott gäldas kostnaderna för själva försäljningen utan även tagas i anspråk 168,400 kronor för i statsrådsprotokollet omförmält markförvärv invid Bonarps hed,

att möjligen blivande överskott å försäljningsmedlen må ingå till lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål,

att, i mån av behov, de medel, som erfordras till gäldande av kostnaderna för nyssnämnda markförvärv, högst 168,400 kronor, må efter Kungl. Maj:ts beprövande av tillgängliga medel förskjutas,

att samtliga i statsrådsprotokollet omförmälda, officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra Skånska infanteriregementet samt officers- och underofficerskårerna vid Skånska husar- och dragonregementena tillhöriga, kronan till inlösen hembjudna byggnader å Ljungbyhed må, efter förutgången opartisk värdering, av statsverket inlösas för högst det belopp, för vilket vederbörande kår vid försäljningen häftar i skuld för dessa byggnader, eller, därest kåren för lägre belopp hembjudit kronan desamma till inlösen, sistnämnda belopp, dock att vare sig i nu nämnda fall eller därest kåren är för byggnaderna skuldfri, lösesumman ej må överstiga det belopp, som vid berörda värdering ansetts utgöra byggnadernas verkliga värde, samt

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må tagas i anspråk vad som erfordras för gäldande av kostnaderna för förenämnda byggnaders inlösen.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 april 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke, anhöll härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan angående den framtida användningen av de inom Riseberga socken i Kristianstads län belägna övningsfälten Ljungbyhed och Bonarps hed samt yttrade därvid följande:

Framställning av Riseberga socken om tomtupplåtelser å Ljungbyhed.

»Uti en till chefen för Skånska husarregementet ingiven skrivelse av den 31 mars 1911 anhöllo å kommunalstämma med Riseberga kommun den 30 december 1910 utsedda kommitterade, att bemälde chef måtte hos vederbörande myndigheter utverka tillstånd till upplåtelse av vissa tomter å den invid Ljungbyheds järnvägsstation belägna delen av Ljungbyheds övningsfält. Kommunens avsikt vore, dels att de personer, tillhörande Nybro samhälle, vilka å kronans mark uppfört byggna-

der, måtte erhålla rätt att friköpa den till deras lägenheter hörande jorden, dels ock att byggnadstomter till lämplig storlek jämte trädgårdsjord till varje tomt såväl på båda sidor om bygdevägen från Ljungbyhed till Sjöledens boställe som ock utmed bygdevägen från Ljungbyheds järnvägsstation till Nybro ävensom de tomter, som vore belägna mellan Sjöleden och Nybro i närheten av Rönneå, måtte få friköpas.

Framställning av chefen för första arméfördelningen.

Med underdånig skrivelse den 27 oktober 1911 överlämnade chefen för första arméfördelningen berörda, till honom insända framställning samt anförde därvid, att ehuru övningsfältet vid Ljungbyhed icke komme att tagas i anspråk för permanent förläggning av truppförband, sedan samtliga kasernetablissemang inom första arméfördelningen blivit fullbordade, övningsfältet dock vore av så stor betydelse för truppernas utbildning, att detsamma fortfarande borde för detta ändamål användas. Såväl under regementsövningarna som i ännu högre grad under senare delen av rekrytskoleperioden, då växande gröda försvårade och för kavalleriet nästan omöjliggjorde fältmässiga övningar i terräng, vore det nämligen av synnerligen stor vikt att kunna till Ljungbyhed sammandraga kontingenter ur de olika truppförbanden.

För vinnande av fullt utbyte av dylika samövningar vore det emellertid, enligt arméfördelningschefens åsikt, nödvändigt att tillfälle till fältmässiga skarpskjutningar för trupper av alla vapenslag bereddes på eller i omedelbar närhet till övningsfältet. Detta läte sig för närvarande icke göra inom det område, som disponerades av kronan. Ett betryggande kulfång kunde nämligen endast erhållas å de i enskild ägo befintliga sluttningarna å Söderåsen. För möjliggörande av ifrågavarande fältskjutningar måste därför nödig mark för målanordningar m. m. på denna ås förvärvas av kronan. Enligt verkställd utredning komme kostnaderna för inköp av härför behövlig mark att uppgå till sammanlagt 168,400 kronor.

Genom försäljning av vissa jordområden å norra delen av Ljungbyhed i överensstämmelse med den av Riseberga kommun gjorda framställningen skulle enligt en av stadsingenjören S. Ewald verkställd utredning och byggnadsplan kunna beräknas en inkomst av 107,550 kronor, eventuellt 144,300 kronor. Arméfördelningschefen ville dock mot den föreslagna planen erinra, att två å en vid planen fogad karta utmärkta tomter, vilka vore belägna invid järnvägsstationen, måste flyttas så mycket inåt mot områdets centrum, att vid mobilisering nödigt lastningsutrymme erhölles. Då Ljungbyheds användbarhet för trupp-

förbandens utbildning skulle genom den ifrågasatta markförsäljningen minskas, ansåge sig emellertid arméfördelningschefen kunna tillstyrka densamma endast under förutsättning, att övningsfältet på annat håll erhölle ersättning för denna minskning. En sådan ersättning kunde vinnas i terrängen väster om Bonarp, där jorden givetvis hade vida ringare värde än invid Ljungbyheds järnvägsstation.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde arméfördelningschefen, *att* den av kommitterade för Riseberga socken gjorda framställningen om försäljning av vissa jordområden å Ljungbyhed måtte bifallas, *att* de härför inflytande medlen måtte reserveras för inköp av mark till skjutfält (kulfång och målanordningar) för fältskjutning vid Bonarps hed, *att* Kungl. Maj:t måtte, innan försäljningsanbudens giltighetstid utlöpte, besluta om inköp av de behövliga markområdena, *att* övriga delar av Ljungbyhed och Bonarps hed måtte fortfarande få disponeras som gemensamt övningsfält för första arméfördelningens trupper, *samt att* därest den föreslagna utvidgningen av övningsfältet vid Ljungbyhed komme till stånd, hela fältet måtte ställas under arméfördelningschefens förvaltning och vård.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements yttrande.

Uti infordrat yttrande den 24 april 1912 förklarade sig arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava beaktat de av arméfördelningschefen anförda skälen såväl för bibehållandet av Ljungbyhed och Bonarps hed såsom gemensamt övningsfält för arméfördelningens trupper som ock för det föreslagna inköpet av mark på Söderåsen i syfte att kunna å övningsfältet bereda trupperna av alla vapenslag övning i fältmässiga skarpskjutningar. Departementet, som väl insåge vikten av de utav arméfördelningschefen omförmälda samövningarna och tillika väl kände de svårigheter, som särskilt inom första arméfördelningen förefunnes under såväl rekrytskolorna som repetitionsövningarna för fältmässiga övningar i terräng, ansåge i likhet med arméfördelningschefen det vara av stor betydelse för truppernas utbildning, att nämnda hedar fortfarande bleve för övningar tillgängliga. Genom deras bibehållande och användande för militärövningar kunde många och avsevärda skadeståndsanspråk av rättsägare till mark, som eljest skulle för dylika övningar behöva anlitas, förekommas.

Vid granskning av den utav kommitterade för Riseberga kommun gjorda, av arméfördelningschefen villkorligt tillstyrkta framställningen jämte därvid fogade handlingar hade fortifikationsdepartementet funnit utredningen böra fullständigas i särskilda avseenden, varom departementet avlåtit skrivelse till arméfördelningschefen.

I anledning härav hade arméfördelningschefen insänt dels karta och förteckning å storlek och läge av de nu bebyggda tomter, som ifrågasatts att av byggnadernas ägare friköpas, dels ock skrivelser, vari dessa tillkännagivit sin åstundan att friköpa byggnadsplatserna samt hemställt, att köpeskillingarna måtte bestämmas av en utav arméfördelningschefen eller annan myndighet tillsatt sakkunnig värderingsnämnd. Enligt berörda förteckning omfattade omförmälda byggnadstomter tillhopa 20,496 kvadratmeter och skulle efter ett beräknat värde av 50 öre kvadratmetern inbringa ett belopp av 10,248 kronor. Enligt stadsingenjören Ewalds förutnämnda beräkning skulle den i övrigt föreslagna försäljningen av tomter och jordlotter inbringa ett belopp av 107,550 kronor eller eventuellt 144,300 kronor. I denna beräkning inginge emellertid ej något värde för det, enligt det uppgjorda förslaget till stadsplan, till skola och lekplats m. m. reserverade området, ej heller för planerings- och vägområdena. Enligt fortifikationsdepartementets åsikt, som av arméfördelningschefen delades, borde i förevarande fall någon ersättning för mark till vägar och gator ej ifrågakomma, varemot anledning till kostnadsfri upplåtelse av mark för skola och lekplats m. m. ej förefunnes. Arméfördelningschefen hade beräknat värdet av tomter för skola och lekplats till minst 50 öre kvadratmetern eller tillhopa 55,000 kronor, varjämte han, såsom departementet syntes med rätta, framhållit, att någon köpare till det reserverade området icke under den närmaste framtiden vore att påräkna, utan borde med försäljningen därav anstå till dess det nybildade samhället kunde för egen räkning inköpa detsamma.

Sammanlagda beloppet av de sålunda angivna försäljningsvärdena (107,550, eventuellt 144,300, + 10,248 + 55,000) utgjorde 172,798 kronor, eventuellt 209,548 kronor. En minskning av dessa belopp vore dock att förutse genom den av arméfördelningschefen föreslagna ändringen av det uppgjorda stadsplaneförslaget, varigenom två områden skulle flyttas så långt inåt områdets centrum, att vid mobilisering nödigt lastutrymme vid järnvägsstationen erhölles. I allt fall syntes försäljningssumman kunna beräknas komma att täcka det belopp, 168,400 kronor, som enligt avgivna försäljningsanbud erfordrades för inköp av annan mark till övningsfältet. Som emellertid försäljningen av byggnadstomter icke torde lämpligen eller med fördel för kronan ske på en gång och dessutom riksdagens medgivande till försäljningen erfordrades, ansåge departementet, att härför influtna medel icke kunde bliva tillgängliga för verkställandet av det föreslagna inköpet av mark, vadan, om detta inköp beslötes, kostnaderna därför borde förskjutas. Departe-

mentet ansåge vidare, att innan försäljning påbörjades, sakkunnig värdering genom departementets försorg borde verkställas med upptagande av minimipris för kvadratmeter, vilken värdering torde underställas Kungl. Maj:ts prövning. Samtidigt torde frågan om sättet för försäljningen, varför till äventyrs särskild försäljningsman behövde av fortifikationsdepartementet anlitas, komma under nådigt bedömande.

På grund av vad sålunda förekommit, hemställde fortifikationsdepartementet, dels att departementet måtte bemyndigas inköpa den av arméfördelningschefen föreslagna mark till skjutfält (kulfång och målanordningar) för fältskjutning vid Bonarps hed samt förskjuta härför erforderliga kostnader med högst 168,400 kronor, dels att ej mindre av nuvarande arrendatorer brukade byggnadstomter i Nybro samhälle (Ljungby nr 3 och Sjöleden) än även de områden, vilka inginge i det av stadsingenjören S. Ewald uppgjorda förslag till stadsplan, med den jämkning likväl, som påkallades för erhållande av nödigt järnvägslastningsutrymme vid mobilisering, måtte efter riksdagens hörande försäljas på det för Kungl. Maj:t och kronan fördelaktigaste sätt samt att härför inflytande behållna försäljningsmedel måtte användas till ersättande av förskjutna medel för ovan omförmälda inköp av mark till skjutfält och överskottet, därest sådant uppstode, inlevereras till lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, dels ock slutligen att övriga delar av Ljungbyhed och Bonarps hed måtte fortfarande få disponeras som övningsfält för första arméfördelningens trupper samt tillika med den för skjutfält avsedda marken under fortifikationsdepartementet vårdas och förvaltas av chefen för första arméfördelningen.

Yttrande av sakkunniga för utredning angående inlösen av officers- och underofficerskårers enskilda byggnader å arméns mötesplatser.

Till följd av nådig remiss har härefter yttrande i ärendet den 8 februari 1913 avgivits av de inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående ifrågasatt inlösen av officers- och underofficerskårers enskilda byggnader å arméns mötesplatser samt angående den framtida användningen av sådana mötesplatser, vilka icke vidare bliva för sitt hittillsvarande ändamål behövliga.

I likhet med arméfördelningschefen och arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava de sakkunniga funnit starka skäl tala för Ljungbyheds och Bonarps heds framtida bibehållande i kronans ägo för att användas såsom gemensamt övningsfält för första arméfördelningens trupper, vartill desamma enligt de militära myndigheternas samstämmiga uttalanden synnerligen väl lämpade sig. Ett bibehållande av ifrågavande mötes-

platser syntes de sakkunniga för övrigt ur statens intresse vara livligt att tillråda, dels med hänsyn till behovet och nyttan av en centralt belägen utrustningsort i händelse av mobilisering, dels med hänsyn till jordens mindre goda beskaffenhet å dessa fält, vilka följaktligen vid en försäljning icke, med undantag av en mindre del, som kunde avyttras till byggnadstomter, syntes kunna giva statsverket några avsevärdare inkomstbelopp, dels slutligen med hänsyn till den icke minst inom ifrågavarande arméfördelning kännbara svårigheten att finna för fältmässiga terrängövningar lämplig mark och de under senare åren betydande skadeståndsbelopp, kronan måst utbetala till rättsägare till dylik mark, vilka avsevärda kostnader därigenom skulle för framtiden kunna undvikas.

För att vinna fullt utbyte av ifrågavarande mötesplatsers bibehållande såsom ett gemensamt övningsfält för arméfördelningens truppförband och av de ur militär synpunkt viktiga samövningar, som vore avsedda att framdeles äga rum å dessa mötesplatser, vore det emellertid enligt arméfördelningschefens utsago nödvändigt, att tillfälle till fältmässiga skjutövningar för trupper av alla vapenslag bereddes på eller i omedelbar närhet till övningsfältet. Då detta tyvärr icke för närvarande läte sig göra inom det av kronan nu disponerade området, hade arméfördelningschefen föreslagit att för en kostnad av 168,400 kronor inköpa viss därtill lämpad mark vid Bonarps hed ävensom framlagt förslag, huru genom försäljning av vissa för övningsfältet mindre behövliga jordområden å norra delen av Ljungbyhed, vartill spekulanter inom Riseberga socken anmält sig, skulle kunna erhållas de för ovannämnda markinköp erforderliga medlen. I likhet med fortifikationsdepartementet funne de sakkunniga den av arméfördelningschefen sålunda gjorda framställningen tilltalande och för statsverket förmånlig, och hade de för sin del intet väsentligt att erinra eller tillägga beträffande den av fortifikationsdepartementet åvägabragta ekonomiska utredningen.

I enlighet med vad sålunda anförts, hemställde de sakkunniga,

att Ljungbyhed och Bonarps hed, med undantag av nedan angivna del av förstnämnda hed, fortfarande måtte bibehållas i kronans ägo för att disponeras såsom gemensamt övningsfält för första arméfördelningens truppförband;

att för anskaffande av erforderligt skjutfält för fältskjutning vid Bonarps hed måtte inköpas den av arméfördelningschefen föreslagna mark och kostnaderna därför, högst 168,400 kronor, av fortifikationsdepartementet förskjutas;

att ovannämnda båda mötesfält jämte det nyförvärvade skjutfältet ställdes under chefens för första arméfördelningen vård och förvaltning;

att sedan riksdagens samtycke därtill erhållits, vissa av arméfördelningschefen närmare angivna områden å norra delen av Ljungbyhed med den jämkning likväl, som påkallades för erhållande av nödigt järnvägslastningsutrymme vid mobilisering, måtte på det för kronan fördelaktigaste sätt försäljas;

samt att den genom ovanberörda försäljning inflytande köpeskilling måtte användas till ersättande av förskjutna kostnader för inköp av skjutfält vid Bonarps hed och möjligen blivande överskott inlevereras till statskontoret för att tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Med frågan om övningsfältens framtida användning sammanhänger emellertid på det närmaste frågan, huru förfaras skall med de å eller invid fälten uppförda byggnader, som tillhöra dels kronan, dels officers- och vissa andra kårer vid Norra Skånska infanteriregementet, Skånska husar- och dragonregementena samt Kronprinsens husarregemente.

Fråga angående inlösen eller försäljning av de officers- och underofficerskårerna vid Kronprinsens husarregemente tillhöriga byggnaderna å Bonarps hed.

Redan uti underdånig skrivelse den 14 oktober 1908 anhöll chefen för Kronprinsens husarregemente, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen inlösa de byggnader, regementets officers- och underofficerskårer låtit uppföra å Bonarps hed, jämte tillhörande mark.

Chefen för första arméfördelningen ansåg tillräckliga skäl icke föreligga för att betunga kronan med byggnadernas inlösen. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement tillstyrkte däremot den gjorda framställningen.

Sedan Kungl. Maj:t, efter det frågan om understöd åt officers- och underofficerskårer, vilka åsamkas förlust i avseende å dem tillhöriga byggnader å mötesplatser, hänskjutits till 1911 års riksdag, genom brev den 8 september samma år meddelat föreskrifter om det förfarande, dylik kår hade att iakttaga för att kunna tillerkännas understöd, torde tillstånd böra meddelas till ifrågavarande byggnaders försäljning i den ordning, som i nämnda brev föreskrives.

Fråga om inlösen av de officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet samt officers- och underofficerskårerna vid Skånska husar- och dragonregementena tillhöriga byggnaderna å Ljungbyhed.

Enligt särskilda framställningar hava därjämte till inlösen av kronan hembjudits följande officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet, officers- och underofficerskårerna vid Skånska husarregementet samt officers- och underofficerskårerna vid Skånska dragonregementet tillhöriga byggnader å Ljungbyhed:

1. *Norra skånska infanteriregementets* officerskår har till inlösen av kronan hembjudit kåren tillhöriga 1 matsalsbyggnad, 2 bostadsbyggnader, 1 stabsbyggnad, uthus till dessa samt 1 stallbyggnad. Samtliga ifrågavarande byggnader, vilka äro brandförsäkrade för tillhopa 57,000 kronor och av vederbörande fortifikationsofficer i första arméfördelningens stab värderade till 50,600 kronor, hava hembjudits till inlösen för sammanlagt 49,000 kronor.

Vidare har samma regementes underofficerskår till inlösen för ett belopp av 8,000 kronor hembjudit en kåren tillhörig matsals- och mässbyggnad. Byggnaden är brandförsäkrad för 10,000 kronor och av vederbörande fortifikationsofficer värderad till samma belopp.

Slutligen har musikkåren vid regementet till inlösen hembjudit en kåren tillhörig musikpaviljong, brandförsäkrad för 3,000 kronor och av vederbörande fortifikationsofficer åsatt ett värde av 3,000 kronor. Kåren har förklarat sig villig att till kronan överlåta byggnaden mot ett pris av 1,750 kronor.

Chefen för första arméfördelningen samt arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava tillstyrkt inlösen av ifrågavarande byggnader, de officerskåren tillhöriga för det av kåren föreslagna beloppet, 49,000 kronor, den underofficerskåren tillhöriga byggnaden för 5,400 kronor och den musikkåren tillhöriga för 1,500 kronor.

2. *Skånska husarregementets* officerskår har till inlösen hembjudit följande kåren tillhöriga byggnader, nämligen 7 officersbaracker, 1 matsals- och mässbyggnad, 1 vaktmästarbostad, 1 uthus och 6 officersstallar. För samtliga dessa byggnader, vilka äro brandförsäkrade för tillhopa 69,300 kronor och av vederbörande fortifikationsofficer i första arméfördelningens stab åsatts ett värde av tillhopa 79,200 kronor, har av kåren föreslagits ett inlösningspris av 30,485 kronor 38 öre.

Vidare har underofficerskåren vid samma regemente till inlösen för ett belopp av 1,785 kronor hembjudit en kåren tillhörig matsalsbyggnad, brandförsäkrad för 5,000 kronor och av vederbörande fortifikationsofficer värderad till 5,500 kronor.

Uti särskilda skrivelser har regementschefen framhållit nödvändigheten av, att därest regementets mobiliseringsort fortfarande skulle vara

Ljungbyhed, samtliga i regementets läger nu befintliga bostäder och stallar för framtiden bibehölles för att av regementet vid mobilisering kunna disponeras. Därjämte har regementschefen påpekat den stora fördel, som vunnes genom att Ljungbyhed med samtliga dess byggnader komme att av Kungl. Maj:t helt disponeras i och för tillfällig förläggning av olika beridna truppförband till åstadkommande av samövning med andra truppslag i denna för militära övningar så gynnsamma terräng. På grund härav och med hänsyn till de ytterst låga priser, som efter infordrande av anbud inkommit å dessa byggnader, har regementschefen tillstyrkt byggnadernas inlösen av statsverket för de av kårerna begärda beloppen.

Chefen för första arméfördelningen samt arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava jämväl tillstyrkt bifall till de gjorda framställningarna.

3. *Skånska dragonregementets* officerskår har hemställt, att kronan måtte övertaga 17 kåren tillhörande stallbyggnader för det belopp, vartill byggnaderna av sakkunniga värderingsmän uppskattats för försäljning och bortförande från platsen, eller 2,375 kronor. Då officerskåren ansåge det vara förenat med för stora kostnader att, sedan regementet numera hade annan förläggningsort, underhålla dessa stallar, hade kåren beslutit att försälja dem. Därest stallarna bortfördes från platsen, komme emellertid stallrum icke att finnas för officershästarna, enär skvadronsstallarna å Ljungbyhed endast rymde 100 hästar. Som regementets utrustningsort såväl som dess övningsplats för framtiden torde komma att bibehållas å Ljungbyhed, syntes det officerskåren billigt, att den för sina tjänstehästar därstädes erhölle samma förmåner som i garnisonsorten eller stallrum mot fastställd spilthyra.

Såväl chefen för första arméfördelningen och inspektören för kavalleriet som arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava tillstyrkt framställningen.

Vidare har underofficerskåren vid samma regemente till inlösen hembjudit en kåren tillhörig matsalsbyggnad, brandförsäkrad för 3,500 kronor (med möbler) och av vederbörande fortifikationsofficer vid första arméfördelningens stab värderad till 4,900 kronor. Kåren har föreslagit ett inlösningspris av 2,500 kronor.

Chefen för första arméfördelningen samt arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava tillstyrkt framställningen men ansett inköpspriset böra bestämmas till 2,450 kronor.

Chefens för första arméfördelningen yttrande den 25 januari 1913.

Uti skrivelse den 25 januari 1913 har chefen för första arméfördelningen framhållit de militära skäl, som tala för inlösen av officers- och underofficerskårerna tillhöriga byggnader å Ljungbyhed.

Såväl Norra skånska infanteriregementet som Skånska husar- och dragonregementena hade för närvarande sin mobiliseringsort förlagd till Ljungbyhed. Någon anledning förmoda, att detta förhållande skulle för framtiden ändras, funnes icke beträffande sistnämnda båda regementen. Vad Norra skånska infanteriregementet anginge, kunde det visserligen tänkas, att sedan dess förläggningsort blivit definitivt bestämd och dess kasernetablissemang uppfört, en annan mobiliseringsort bleve fastställd. Då emellertid denna tidpunkt måste anses ganska avlägsen och skäligen oviss, syntes det arméfördelningschefen nödvändigt att tillsvidare räkna med Ljungbyhed som mobiliseringsort för alla tre regementena. På grund härav ansåge arméfördelningschefen, att de officers- och underofficerskårerna vid nämnda regementen tillhöriga byggnaderna å Ljungbyhed borde inlösas och för framtiden underhållas av kronan.

Dessa byggnader hade, fortsatte arméfördelningschefen, alltid hittills beräknats att användas vid mobilisering, och skulle de nu säljas och bortflyttas, skulle med säkerhet mobiliseringen, särskilt vintertid, i hög grad försvåras. Under alla omständigheter bleve de omnämnda byggnadernas inlösen och fortfarande bestånd av synnerligen stor betydelse för arméfördelningens utbildning. Ljungbyhed borde nämligen bibehållas som ett för hela arméfördelningen gemensamt övningsfält, och dess värde som sådant ökades än mer, då utsikt nu funnes att genom föreslaget jordutbyte förvärva ett för fältskjutning i större förband med trupper av olika vapenslag lämpligt område. Tid efter annan borde därför trupperna ur samtliga regementen och kårer dit förläggas för kortare tid för att få deltaga i dessa fältskjutningar. Vid större truppsammandragningar till Ljungbyhed kunde och borde manskapet inkvarteras i de kronan tillhöriga barackerna, men då dessa icke lämnade utrymme för officerarna och större delen av underofficerarna, syntes det arméfördelningschefen önskvärt, att inkvartering för dessa i framtiden liksom nu kunde beredas i de av officers- och underofficerskårerna uppförda byggnaderna.

Yttrande av sakkunniga för utredning angående inlösen av officers- och

Över ifrågavarande framställningar hava yttranden avgivits av förutnämnda sakkunniga för verkställande av utredning angående inlösen av officers- och underofficerskårers enskilda byggnader å arméns mötesplatser m. m.

underofficerskårers enskilda byggnaderå arméns mötesplatser.

Uti sitt förberörda utlåtande den 8 februari 1913 hava de sakkunniga sålunda upptagit till behandling frågan om inlösen av de officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet, officers- och underofficerskårerna vid Skånska husarregementet samt underofficerskåren vid Skånska dragonregementet tillhöriga byggnaderna. De sakkunniga hava därvid framhållit, att de, efter att hava besökt Ljungbyhed och Bonarps hed och tagit de ifrågavarande byggnaderna i skärskådande, funnit, att de av vederbörande fortifikationsofficer byggnaderna åsatta värdena i allmänhet syntes för höga i förhållande till byggnadernas nuvarande beskaffenhet och endast ungefärligen kunde anses riktiga under förutsättning, att byggnaderna finge kvarstå å sina nuvarande platser.

Såväl förut som i sin ovannämnda skrivelse den 25 januari 1913 hade arméfördelningschefen utförligt framhållit de viktiga skäl, som talade för, att samtliga de nu till inlösen föreslagna byggnaderna för framtiden finge av statsverket för militära ändamål disponeras. Då här uppenbarligen för statsverket syntes föreligga ett verkligt behov av ifrågavarande byggnader, för den händelse Kungl. Maj:t komme att för framtiden såsom ett gemensamt övningsfält för första arméfördelningens truppförband bibehålla Ljungbyhed och Bonarps hed, ansåge de sakkunniga sig under nämnda förutsättning böra tillstyrka förslaget om byggnadernas inlösen, detta så mycket mera, som det vid ett av ifrågavarande regementen, Skånska husarregementet, visat sig, att vid infordrande av anbud å byggnaderna i fråga endast ytterligt låga bud kunnat erhållas. Då högre pris säkerligen icke kunde erhållas beträffande de övriga regementenas byggnader och ej heller ett utbjudande av desamma å offentlig auktion komme att nämnvärt höja anbudsbeloppen, bleve den utgift, som statsverket jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1911 måste vidkännas genom utbetalande av understöd till berörda kårer, vilka alla — utom underofficerskåren vid Skånska dragonregementet — för dessa byggnader häftade i skuld, föga större, än om statsverket nu inlöste desamma.

Med hänsyn till vad de sakkunniga anfört beträffande den av fortifikationsofficeren omförmälda byggnader åsatta värdering, ansåge de sakkunniga lämpligast vara, att innan frågan om inlösen förelades riksdagen, fortifikationsdepartementet bemyndigades att låta verkställa ny opartisk värdering av byggnaderna samt att såsom skäligt inlösenspris sedermera icke måtte föreslås högre belopp än byggnadernas skuldsumma vid försäljningstillfället eller det av vederbörande kår föreslagna inlösenspriset, såvida detta understege skuldbeloppet, eller ock, därest

det byggnad vid den nya besiktningen åsatta värdet skulle understiga det lägsta av dessa belopp eller skuld icke skulle påvila byggnad, det vid den nya värderingen byggnaden åsatta värdet.

Beträffande de å mötesplatserna befintliga, kronan tillhöriga byggnaderna ansåge de sakkunniga, att därest förslaget om mötesplatsernas bibehållande vunne Kungl. Maj:ts godkännande, de flesta av dessa alltjämt borde kunna komma till användning för truppernas inkvartering m. m. De byggnader åter, som icke därtill behövdes eller med fördel kunde flyttas för att på annat håll användas för lantförsvarets räkning, syntes böra till den högstbjudande försäljas.

Under förutsättning att övningsplatserna fortfarande komme att bibehållas såsom ett gemensamt övningsfält för första arméfördelningens truppförband, hemställde alltså de sakkunniga,

dels att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att samtliga förutnämnda, officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet, officers- och underofficerskårerna vid Skånska husarregementet samt underofficerskåren vid Skånska dragonregementet tillhöriga byggnader måtte av statsverket för omförmälda ändamål efter förutgången opartisk värdering inlösas för högst det belopp, för vilket vederbörande kår vid ifrågavarande försäljning häftade i skuld för dessa byggnader, eller, därest kåren för lägre belopp hembjudit kronan desamma till inlösen, sistnämnda belopp eller ock, därest kåren då för sina byggnader vore skuldfri eller byggnadernas värde skulle understiga skuldbeloppet eller det av kåren föreslagna inköpspriset, för högst det belopp, som vid berörda värdering ansetts utgöra byggnadernas verkliga värde;

dels ock att de kronan tillhöriga byggnaderna å ifrågavarande mötesplatser, i den mån de icke bleve för militärt ändamål på platsen nödvändiga eller med fördel kunde flyttas till annan ort, finge till den högstbjudande försäljas.

Beträffande den föreslagna inlösen av de officerskåren vid Skånska dragonregementet tillhöriga stallarna hava de sakkunniga avgivit utlåtande den 10 maj 1913 samt därvid framhållit, att därest Ljungbyhed komme att bibehållas i kronans ägo för att användas såsom gemensamt övningsfält för första arméfördelningens truppförband, sommarstallar för de dit sammandragna officerskårernas hästar bleve erforderliga. Då regementet numera vore kasernerat, syntes dess officerskår icke rimligtvis kunna förpliktas att bestrida kostnaderna för underhåll av sommarstallbyggnader, allra minst då dessa låge utom förläggningsorten. Däremot vore det med rättvisa och billighet överensstämmande,

att officerskåren, i likhet med andra garnisonerade regementens officerskårer, då under övningarna stallrum erfordrades för kårens tjänstehästar, erhölle rätt att inställa dem i kronans stallar mot fastställd spilthyra. Därest nu omförmälda stallbyggnader av officerskåren försåldes, ägde emellertid kronan å Ljungbyhed icke tillräckliga stallutrymmen utan nödgades för att kunna infria sina förpliktelser i detta avseende att uppföra nya stallbyggnader. Detta komme givetvis att åsamka statsverket betydligt större kostnader än om staten för den föreslagna, mycket skäliga summan av 2,375 kronor övertoge omförmälda stallbyggnader. I anledning därav tillstyrkte de sakkunniga, under förutsättning att Ljungbyhed fortfarande komme att bibehållas såsom övningsfält, den gjorda framställningen såsom varande i allo skälig och jämväl för statsverket ekonomiskt fördelaktig. Skulle åter Kungl. Maj:t besluta, att Ljungbyhed framdeles icke vidare skulle användas för militära ändamål, bleve stallarna för statsverket fullkomligt obehövliga och borde således icke inlösas. Däremot borde då kåren medgivas att en kortare tid få hava byggnaderna kvarstående, tilldess kåren hunne gå i författning om desammas försäljning och bortflyttande. Ägde kåren vidare å omförmälda byggnader skuld, borde kåren, därest försäljningen ägde rum på sätt i förutnämnda brev den 8 september 1911 stadgades samt kåren därvid för byggnaderna erhölle en summa, understigande desamma påvilande skuldbelopp, av statsmedel tillerkännas ett understöd, uppgående till högst skillnaden mellan försäljningssumman och skuldbeloppet.

Chefens för generalstaben yttrande.

Till följd av nådig remiss har chefen för generalstaben den 28 februari 1913 avgivit underdånigt utlåtande i ärendet samt därvid anfört följande.

Den föreslagna åtgärden, att statsverket skulle inlösa ovannämnda byggnader, ansåge chefen för generalstaben vara välbetänkt, enär dessa byggnader kunde anses behövliga för staten och den ersättning, som staten jämlikt Kungl. Maj:ts beslut med riksdagen 1911 syntes komma att utbetala till vederbörande kårer, icke torde med något större belopp komma att understiga hela summan för inlösen av byggnaderna.

Beträffande åter frågan om Ljungbyheds och Bonarps heds framtida användning såsom en gemensam övningsplats för första arméfördelningen tarvade denna en något närmare belysning. Fördelen med sådana gemensamma övningsplatser för högre truppförband vore huvudsakligast den lätthet, med vilken man, utan för varje gång påkommande rekognosceringar och kostnader för förläggning och övningsterräng, kunde

till den samla större eller mindre styrkor vare sig för samövning med andra truppslag eller för fältskjutningar i trupp o. d. I sådana områden, där så gott som varje fotsbredd mark vore upptagen, och där sålunda av kostnadshänsyn truppövningar utom övningsplatsen under vissa årstider vore nästan omöjliggjorda, bleve dylika truppövningsplatser nödvändiga, och sådana funnes även mångenstädes utomlands.

De förnämsta olägenheterna med dylika övningsplatser vore, att övningarna i högre förband lätt inriktades på att till största delen äga rum just på övningsplatsen och icke i omväxlande terräng. Då övningsplatsen icke av kostnadsskäl kunde givas allt för stor utsträckning, måste på densamma övningarna — särskilt fältskjutningarna — år från år äga rum under ganska enahanda förhållanden. Härigenom uppstode s. k. »platstaktik», som verkade synnerligen skadligt på utbildningen. Om icke övningsplatsen hade stor utsträckning och särdeles goda inkvarteringsmöjligheter, tillkomme även olägenheten, att övningar i tillräckligt stora förband icke kunde äga rum på densamma; förbanden finge så att säga trängas om tid och utrymme och övningar i fälttjänst och truppskjutning komme kanhända icke för alla på den lämpligaste tidpunkten.

Man hade också här i landet, fortsatte chefen för generalstaben, i allmänhet ställt sig tveksam rörande lämpligheten av att anordna dylika övningsplatser. Vårt lands odlingsförhållanden hade hittills medgivit för trupperna att under sina övningar beträda omväxlande terräng i förläggningsplatsens närhet, om ock mycket underhandlande med jordägarna och rätt avsevärda kostnader varit nödvändiga. Då arméfördelningarna sammandragits — i sin helhet eller delvis — för fälttjänstövningar, hade man ock i allmänhet undvikit att uppehålla sig i den till förläggningsorten gränsande, allt för väl kända terrängen. Ett inslående på en ny väg i detta hänseende genom anordnande av gemensam övningsplats för en arméfördelning ansåge chefen för generalstaben vara motiverat, endast om terrängförhållandena inom arméfördelningens område vore sådana, att större svårigheter uppstode dels för truppförbanden vart för sig att inom rimligt avstånd från förläggningsorten bedriva de nödiga fältmässiga övningarna och dels för arméfördelningschefen att ordna arméfördelningens fälttjänstövningar. För förstnämnda ändamål — de enskilda förbandens övningar — krävdes ju icke alltför stora utrymmen. Vad beträffade det sistnämnda ändamålet — arméfördelningens gemensamma fälttjänstövningar — kunde man, om gemensam övningsplats ansåges vara nödvändig, nöja

sig även med en sådan, som hade förläggningsutrymme för endast en del av arméfördelningens trupper, för den händelse övningsplatsen vore så belägen i förhållande till någon eller några av de ordinarie förläggningsorterna, att trupperna kunde mötas för övningar under dagen och därefter eventuellt återvända för natten till de ordinarie förläggningsorterna. Vore icke den gemensamma övningsplatsen så belägen, som här antytts, krävdes naturligtvis, om den skulle med någon fördel kunna användas samtidigt av hela eller åtminstone största delen av arméfördelningen, betydliga utrymmen för förläggningen. För övningarna erfordrades i varje fall ett utrymme av betydande omfattning. Ett villkor för en gemensam övningsplats måste naturligtvis också vara, att det visats, att kostnaderna för densamma — underhåll av byggnader, utgifter för transport av trupper till och från densamma m. m. — ej vore avsevärt högre än de, som föranleddes av truppövningarnas bedrivande på hittills vanligt sätt, samt att i utbildningshänseende bestämda fördelar vore att vinna.

Huruvida förhållandena inom första arméfördelningen vore sådana, som ovan antytts och som skulle påkalla en dylik truppövningsplats, och huruvida Ljungbyhed och Bonarps hed och de på dem befintliga byggnaderna uppfyllde de fordringar, man ville ställa på en sådan plats, vad beträffade utrymme, läge i förhållande till de ordinarie förläggningsorterna m. m., samt huru den ekonomiska sidan av saken gestaltade sig, därom funnes, såvitt chefen för generalstaben hade sig bekant, ingen utredning. En sådan torde ock vara vansklig att åstadkomma, förr än man erhållit visshet om, att de nu bestämda förläggningsorterna icke bleve ändrade. Först då kunde full överblick över övningsmöjligheterna erhållas.

En ändring av Norra skånska infanteriregementets förläggning så, att förläggningsorten bleve Landskrona i stället för den nu bestämda — Kristianstad — ansåge chefen för generalstaben visserligen komma att medföra synnerligen stora olägenheter, men om, trots allt vad som talade för Kristianstad, likvisst Landskrona komme att väljas, kunde det i närheten av denna stad belägna Saxtorpsfältet, som erbjöde vissa fördelar för truppövningar och fältskjutningar, komma att inverka på behovet av ett skjutfält vid Bonarps hed, och till äventyrs även i viss mån på behovet av en gemensam övningsplats för första arméfördelningen. Skulle i enlighet med särskilt, av chefen för generalstaben avgivet förslag, även i det fall att intet truppförband förlades till Landskrona, Saxtorpsfältet bliva inköpt och avsett såsom skjutfält för

trupper ur första arméfördelningen, uteslöte detta givetvis behovet av fält vid Bonarp för likartat ändamål. Av dessa skäl torde med anordnande av det föreslagna skjutfältet vid Bonarps hed böra tillsvidare anstå. Chefen för generalstaben förutsatte dock härvid, att icke utbildningsförhållandena nu ovillkorligen påkallade skjutfältets tillkomst, utan att fältmässiga skjutningar i växlande terräng kunde, till dess att förhållandena bleve slutligt ordnade, komma till stånd genom överenskommelse med vederbörande jordägare.

På grund av vad sålunda anförts, ansåge chefen för generalstaben frågan om Ljungbyheds och Bonarps heds framtida användning såsom gemensam övningsplats för första arméfördelningen och om försäljning och inköp av jord därstädes för ordnande av ett skjutfält för närvarande icke vara i ett sådant läge, att densamma kunde slutligt avgöras. Skulle, då visshet erhållits om de båda skånska infanteriregementenas förläggningsorter, behov av en sådan övningsplats anses föreligga, torde en utredning av frågan böra äga rum, för vilken först då förutsättningarna torde vara klara. Så länge emellertid frågan om den framtida användningen av de ifrågavarande övningsplatserna vore oavgjord, ansåge chefen för generalstaben, att icke någon kronans mark därstädes borde avyttras.

Utlåtande av chefen för första arméfördelningen.

Med anledning av vad chefen för generalstaben sålunda anfört, har chefen för första arméfördelningen uti infordrat underdånigt utlåtande den 3 mars 1915 andragit följande.

Beträffande de sakkunnigas förslag, att statsverket skulle inlösa ifrågavarande byggnader, instämde arméfördelningschefen med chefen för generalstaben däri, att denna åtgärd vore välbetänkt. Den skulle också, vad rörde Norra skånska infanteriregementet, i någon mån lätta det ekonomiska betryck, som officers- och underofficerskårerna blivit underkastade i följd av det långa uppskovet med uppförande av deras kasernetablissemang.

Likaledes funne sig arméfördelningschefen böra biträda det av de sakkunniga framställda förslaget om den framtida användningen av de båda mötesplatserna och anordnande därstädes av ett för första arméfördelningens truppförband gemensamt skjutfält.

De av chefen för generalstaben uttalade farhågorna för uppkomsten av en »platstaktik» å det ifrågavarande övningsfältet kunde arméfördelningschefen icke dela. Samma fara förelåge ju på varje truppövningsfält, var detta än vore beläget. Konsekvensen av denna uppfattning borde ju då bliva, att alla sådana övningsfält vore icke

blott obehövliga utan direkt skadliga. Men så vore icke förhållandet. Övningsfält vore absolut oundgängliga för all trupputbildning — även den taktiska. Varje erfaren och duglig truppofficer förstode att begagna deras fördelar — bestående särskilt uti den ständiga och obehindrade dispositionsrätten över dem — samt undvika deras olägenheter. Den elementära taktikens grundformer, uppmarsch, gruppering, utveckling till strid o. s. v., kunde på detta fält med stor fördel inövas, utan att därför övningarna behövde förfalla till »platstaktik». Övningsfältet bleve därigenom för truppledaren en motsvarighet till »svarta tavlan» för matematikläraren. För längre sammanhängande stridshandlingar — fälttjänstövningar — lämpade sig däremot övningsfälten naturligtvis föga. Det vore framför allt två mycket viktiga övningsgrenar, som icke kunde med fullt utbyte bedrivas utan högst betydande kostnader annat än på övningsfälten, nämligen alla slags fältarbeten samt fältskjutningar. Det vore också därför, arméfördelningschefen satt anordnandet av ett skjutfält å Bonarps hed i närmaste samband med bibehållande i kronans ägo av Ljungbyhed och Bonarps hed.

Chefens för generalstaben uttalande angående utbildningsmöjligheterna i förläggningsorternas närhet ansåge arméfördelningschefen knappast hava sitt berättigande, åtminstone i vad rörde till de bördigare delarna av Skåne förlagda truppförbanden. Ej heller behövde ett bibehållande och utvecklande av övningsfältet vid Ljungby och Bonarp leda till inslående på en ny väg i fråga om trupputbildningen. Arméfördelningschefens avsikt hade ingalunda varit att till Ljungby hed och Bonarps hed sammandraga arméfördelningens trupper till gemensamma fälttjänstövningar även under tid av året, då omväxlande terräng för detta slags övningar kunde erhållas på annat håll. I sin skrivelse den 27 oktober 1911 hade arméfördelningschefen tvärtom uttalat, att detta för arméfördelningen gemensamma övningsfält borde tagas i anspråk av kontingenter ur de olika truppförbanden under den tid av året, då växande gröda försvårade och för kavalleriet nästan omöjliggjorde fältmässiga övningar i terräng. Därvid hade arméfördelningschefen också kraftigt betonat önskvärdheten av, att dessa kontingenter under uppehållet å detta fält också måtte kunna beredas tillfälle till fältskjutningar gemensamma för olika truppslag. Den nya härordningen med dess sommaruppehåll och dess oundvikliga koncentrering av vissa tillämpningsövningar i terräng till våren och försommaren, den årstid, då möjligheten att få tillgång till växlande terräng vore synnerligen svår, syntes arméfördelningschefen i till och med högre grad, än han år 1911 kunnat tänka sig, motivera bibehållandet åt första arméfördelningen av ifrågavarande övningsfält. Det

vore troligt, att det kunde befinnas lämpligt att framdeles till Ljungbyhed förlägga avdelningar av arméfördelningens reservformationer eller landstormsbataljoner i och för tillämpningsövningar och fältskjutningar.

Belysande för önskvärdheten av Ljungbyheds bibehållande såsom övningsfält vore, fortsatte arméfördelningschefen, en nyligen inträffad händelse. Före mitten av sistlidne februari hade arméfördelningschefen planlagt 4 dagars fälttjänstövningar i trakten av Hässleholm med trupper av alla vapenslag. Just då alla förberedelser avslutats, hade ankommit Kungl. Maj:ts kungörelse av den 9 januari 1915, som förbjöde obehöriga tillträde till lokaler, där foder eller för mul- och klövsjuka mottagliga kreatur förvarades. Sedan arméfördelningschefen i följd därav nödgats inställa nämnda fälttjänstövningar, hade han i stället till Ljungbyhed sammandragit en av förhållandena påkallad reducerad styrka (en bataljon av Hallands regemente, en bataljon av Norra skånska infanteriregementet, en landstormsbataljon, ett kulsprutekompani, två skvadroner av Skånska husarregementet och Kronprinsens husarregemente med en kulsprutetropp samt ett batteri). Dessa trupper övades under den 16—19 februari på Ljungbyhed och i dess omgivningar. Hade arméfördelningschefen icke haft Ljungbyhed att disponera, skulle dessa till krigstjänstgöring inkallade årsklasser icke kunnat få någon samövning med andra truppslag.

Beträffande sakens ekonomiska sida hade arméfördelningschefen lämnat den enda utredning, som av honom kunnat åstadkommas, nämligen den i hans förut nämnda skrivelse den 27 oktober 1911 givna redogörelse för de avtal, som träffats med vederbörande jordägare angående kostnaden för den för skjutfältet å Bonarp erforderliga marken. Kostnaderna för ifrågavarande kontingenters samling till Ljungbyhed skulle naturligtvis bestridas av arméfördelningschefen med till hans förfogande för truppövningar ställda medel. Någon särskild utredning av dessa kostnader vore därför överflödig.

Vad generalstabschefen slutligen framhållit angående ovissheten om Norra skånska infanteriregementets möjliga förläggning till Landskrona, så hade detta motiv för ett uppskov förfallit, sedan Kungl. Maj:t bestämt regementets definitiva förläggning till Kristianstad. Det i närheten av Landskrona belägna Saxtorpsfältet vore i varje fall för litet, och beläget i en utkant av arméfördelningsområdet samt kunde icke i någon mån jämföras med det föreslagna skjutfältet å Bonarps hed.

På grund av vad sålunda anförts, ansåge sig arméfördelningschefen böra i alla delar vidhålla, vad han tidigare i ärendet anfört, samt hemställde, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt fatta beslut i denna efter

hans förmenande för arméfördelningens krigsutbildning synnerligen viktiga fråga.

Vad först beträffar frågan angående den framtida användningen av Ljungbyhed och Bonarps hed, har jag, efter övervägande av vad de i ärendet hörda myndigheterna härutinnan andragit, kommit till den bestämda uppfattningen, att dessa båda övningsfält fortfarande böra bibehållas i kronans ägo och användas såsom gemensamt övningsfält för första arméfördelningens truppförband. Såväl militära som ekonomiska skäl synas mig avgjort tala för lämpligheten av en sådan anordning. De fördelar, som ur militär synpunkt äro förenade med ett dylikt gemensamt övningsfält, synas mig alldeles påtagliga, och har jag icke något att tillägga utöver vad chefen för första arméfördelningen samt förutnämnda sakkunniga härutinnan anfört. Vad frågans ekonomiska sida angår, synes det mig jämväl uppenbart, att genom de båda fältens bibehållande och användande för militärövningar avsevärda utgifter för skador å enskild mark, som eljest skulle behöva anlitas, komma att statsverket besparas. I detta sammanhang torde jämväl böra framhållas, att en försäljning av fälten icke kan, med undantag för det invid Ljungbyheds järnvägsstation belägna området, beräknas tillföra statsverket något avsevärdare belopp på grund av jordens mindre goda beskaffenhet. Departementschefen.

För att de å det gemensamma övningsfältet sammandragna truppförbanden må komma i tillfälle att bedriva fältmässiga skarpskjutningar, måste emellertid, enligt vad utredningen giver vid handen, fältet utökas med ett mot Söderåsens sluttningar beläget område. Å upprättad karta, vilken torde få bifogas statsrådsprotokollet för denna dag, har ifrågavarande område utmärkts med bokstaven B. Området har en areal av 162 hektar och beräknas betinga ett pris av 168,400 kronor. För täckande av kostnaderna härför har föreslagits, att vissa öster om Ljungbyheds järnvägsstation belägna, för övningsfältet mindre behövliga jordområden måtte få försäljas. Ifrågavarande områden, vilka å den uppgjorda kartan betecknats med bokstaven A och hava en areal av omkring 40 hektar, hava beräknats inbringa sammanlagt 172,798 kronor, eventuellt 209,548 kronor, ett belopp, som dock torde komma att något minskas därigenom, att vissa delar måste undantagas från försäljning för beredande av nödigt lastutrymme vid Ljungbyheds järnvägsstation. I varje fall har dock försäljningssumman beräknats förslå till bestridande av kostnaderna för det föreslagna markinköpet.

Då det för truppförbandens utbildning givetvis är av mycket stor betydelse, att fältmässiga skarpskjutningar kunna i erforderlig utsträck-

ning bedrivas, men dylika skjutövningar på grund av terrängförhållandena icke kunna anordnas å de nuvarande övningsfälten, finner jag mig böra tillstyrka förslaget om att för ifrågavarande ändamål förvärva förenämnda, invid Bonarps hed belägna markområde. Då vidare de till försäljning föreslagna områdena icke äro av någon större betydelse för truppförbandens övningar samt följaktligen kunna, efter fältens utökande med nyssnämnda område, utan någon som helst olägenhet undvaras, finner jag mig jämväl böra tillstyrka, att samma områden kronan avhändas. Försäljningen torde böra äga rum i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer, och synes åt Kungl. Maj:t jämväl böra överlåtas att närmare besluta angående de delar, som för tillgodoseendet av nödigt lastningsutrymme vid Ljungbyheds järnvägsstation böra från försäljningen undantagas. För mark, som erfordras till vägar och allmänna platser inom samhället, torde särskild ersättning ej böra fordras. Av de inflytande försäljningsmedlen böra givetvis i första hand gäldas omkostnaderna för själva försäljningen. Vidare torde, på sätt myndigheterna föreslagit, därav böra gäldas kostnaderna för ovannämnda markförvärv, 168,400 kronor. Vad därefter kan komma att återstå synes böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. I avvaktan på att försäljningsmedlen skola bliva för Kungl. Maj:t tillgängliga, torde kostnaderna för det föreslagna markinköpet böra förskjutas för att framdeles ersättas av berörda medel.

Vad härefter angår frågan om huru förfaras skall med de å eller invid övningsfälten uppförda byggnaderna, finner jag mig böra i allo ansluta mig till det av de sakkunniga härutinnan framställda förslaget såsom varande det ur alla synpunkter för statsverket fördelaktigaste. Av kronans byggnader böra sålunda de, som erfordras för truppernas inkvartering m. m., fortfarande bibehållas och de övriga, i den mån de icke lämpligen kunna komma till användning på annat håll, försäljas till den högstbjudande. Likaledes torde de officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet samt officers- och underofficerskårerna vid Skånska husar- och dragonregementena tillhöriga, till inlösen hembjudna byggnaderna böra, efter förutgången opartisk värdering, av kronan inlösas enligt de av de sakkunniga föreslagna grunderna.

I anslutning till 1911 års riksdags beslut angående understöd åt officers- och underofficerskårer, vilka åsamkas förlust i avseende å en del dem tillhöriga byggnader å mötesplatser, torde kostnaderna för förenämnda byggnaders inlösen böra gäldas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka därtill lämna tillgång.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att det å bifogade karta över Ljungbyheds och Bonarps heds övningsfält med bokstaven A betecknade området med en areal av omkring 40 hektar må, i den ordning och med de undantag, som kunna varda av Kungl. Maj:t bestämda, försäljas,

att av de inflytande försäljningsmedlen må icke blott gäldas kostnaderna för själva försäljningen utan även tagas i anspråk 168,400 kronor för ovan omförmälda markförvärv invid Bonarps hed,

att möjligen blivande överskott å försäljningsmedlen må ingå till lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål,

att, i mån av behov, de medel, som erfordras till gäldande av kostnaderna för nyssnämnda markförvärv, högst 168,400 kronor, må efter Kungl. Maj:ts beprövande av tillgängliga medel förskjutas,

att samtliga ovannämnda, officers-, underofficers- och musikkårerna vid Norra skånska infanteriregementet samt officers- och underofficerskårerna vid Skånska husar- och dragonregementena tillhöriga, kronan till inlösen hembjudna byggnader å Ljungbyhed må, efter förutgången opartisk värdering, av statsverket inlösas för högst det belopp, för vilket vederbörande kår vid försäljningen häftar i skuld för dessa byggnader, eller, därest kåren för lägre belopp hembjudit kronan desamma till inlösen, sistnämnda belopp, dock att vare sig i nu nämnda fall eller därest kåren är för byggnaderna skuldfri, lösesumman ej må överstiga det belopp, som vid berörda värdering ansetts utgöra byggnadernas verkliga värde, samt

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må tagas i anspråk vad som erfordras för gäldande av kostnaderna för förenämnda byggnaders inlösen.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Westin.

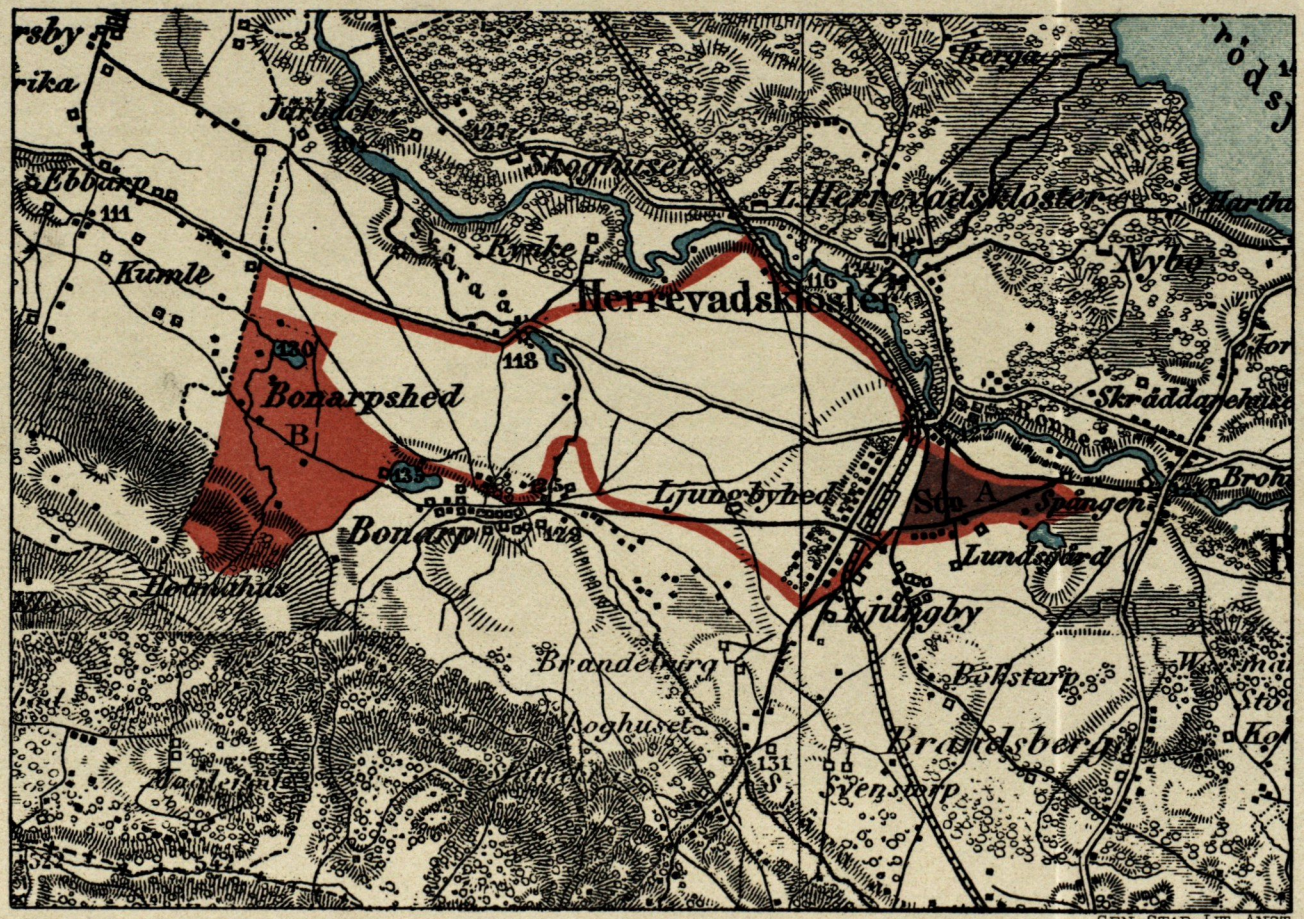

Mark föreslagen till inköp

« « « försäljning